www.e-rara.ch

Demosthenis et Aeschinis principum Graeciae oratorum opera

Demosthenes

Basileae, [1571-]1572

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: https://doi.org/10.3931/e-rara-98668

Ulpiani Rhetoris Praefatio in Demosthenis Olynthiacas & Philippicas orationes, Hieronymo Wolfio Oetingensi interprete

www.e-rara.ch
Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d’imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L’éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l’imprimerie jusqu’au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

ΟΥΛΠΙΑΝΟΥ ΡΗΤΟΡΟΣ ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ, ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ὀλυνθιακοὺς, καὶ φιλιππικοὺς λόγους.

Πλείστην δοκοῦσιν ὁμοιότητα σώζειν οἱ Φιλιππικοὶ λόγοι, πρὸς τὰς Θουκυδίδου δημηγορίας. οὐ γὰρ μόνον τὰ κεφάλαια ἴδοι τις ἂν ἐν τοῖς λόγοις τούτοις συμπεπλεγμένα ὥσπερ ἐν ἐκείναις, καὶ τὰς ἀντιθέσεις οὕτω μεταχειρισμένας· ἀλλὰ καὶ πολλὰ τῶν νοημάτων παραπεφρασμένα. αὐτίκα τῶν ὀλυνθιακῶν ὁ πρῶτος, οὐ πρὸς μίαν, ἀλλὰ καὶ πλείους ἔχει τὸν ζῆλον. ἔστι δ' ὅτε, οὐχ ἕνα μόνον λόγον πρὸς μίαν ὅλην προάγει δημηγορίαν, ἀλλὰ καὶ κεφάλαιον πρὸς ὅλον κεφάλαιον· καὶ κεφαλαίου ἢ μέρος πρὸς μέρος. πολλάκις δὲ καὶ πρὸς μέρη πλειόνων δημηγοριῶν, κεφάλαιον ἕν. τό, τε σύντομον τῶν λόγων, ὅμοιον οὐδὲν ἧττόν ἐστι. καὶ τὸ ἀναγκαῖον ἢ πλεῖστον, ὥσπερ ἐκεῖνος χρῆσθαι φιλεῖ. ἔστι δ' ὅτε καὶ τὰς ὑποθέσεις, οὐχ ὑπὲρ τῶν προσώπων οἷς συνίστασθαι βούλεται, φανερῶς ἐνδείκνυται ποιούμενος, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῶν τῶν ἀκροατῶν ὥσπερ ὁ Θουκυδίδης. τοιγάρτοι καὶ ὁ Λέσβιος καὶ ὁ Κερκυραῖος, ὁ μὲν πρὸς Ἀθηναίους καταφεύγων, διὰ συμμαχίαν ὁ δὲ, ἀφιστάμενος πρὸς Λακεδαιμονίους οὐχ ὑπὲρ ἑαυτῶν τοσοῦτον δοκοῦσι ποιεῖσθαι λόγον, ὅσον ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος τῶν ἀκροωμένων. καὶ ὁ Δημοσθένης δὲ τὸν πρῶτον τῶν ὀλυνθιακῶν μεταχειριζόμενος, οὐχ ὡς ὑπὲρ Ὀλυνθίων σπουδάζων προσποιεῖται λέγειν, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῶν τῶν ἀκροατῶν καὶ τοῦ συμφέροντος τῶν Ἀθηναίων. καὶ τὴν μεταχείρησιν φαίνεται ὁ Δημοσθένης ἐκ τῶν δύο δημηγοριῶν ὡς ἔφην, εἰς ταύτην τὴν ὀλυνθιακὴν μεταστήσας. προσεκτικώτερος γὰρ ὁ ἀκροατὴς γίνεται, ὅταν ὡς ὑπὲρ οἰκείων ἀκούων καὶ τῶν αὐτῷ συμφερόντων συμβουλεύηται. ταύτῃ μὲν οὖν συγγένειαν πλείστην ὁ λόγος ἔχει πρὸς ἐκείνας τὰς δημηγορίας κατὰ τὴν μεταχείρησιν. οὔτε γὰρ τοσοῦτον οἱ Κερκυραῖοι, οὔτε οἱ Λέσβιοι δοκοῦσι ποιεῖσθαι τὸν λόγον ὑπὲρ τοῦ οἰκείου συμφέροντος, ὅσον ὑπὲρ τοῦ τῶν ἀκροωμένων. οὔτε μὴν ὁ Δημοσθένης συνιστάμενος, ὡς ὑπὲρ Ὀλυνθίων τὸν λόγον βούλεται ποιεῖσθαι δοκεῖν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ κοινῇ συμφέροντος, καὶ τοῦ μέλλοντος συνοίσειν τῇ πόλει. καὶ μὴν, καὶ τὴν πρόοδον τῶν κεφαλαίων γεγυμνασμένην εὑρήσεις κατὰ ζῆλον τῆς Κορινθίων δημηγορίας. καὶ γὰρ ἐν ἐκείνῃ βουλόμενος ὁ Θουκυδίδης παροξῦναι τὸν ἀκροατὴν, οὐ τὴν δύναμιν αὔξει τῶν Ἀθηναίων, ἀλλὰ τὴν προαίρεσιν αὐτῶν διαβάλλει, καὶ τὴν γνώμην, καὶ τὴν κακοήθειαν, μεθ' ἧς ἐν τοῖς Ἕλλησι πολιτεύονται. καὶ Δημοσθένης δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο ποιῶν, πανταχοῦ τὴν φιλοπραγμοσύνην θρυλλεῖ τὴν Φιλίππου, καὶ τὸ σπουδαίως καὶ κατὰ καιρὸν ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν πραγμάτων· οὔτε ταῖς δυνάμεσιν, οὔτε τῇ ῥώμῃ προστιθεὶς μέγεθος. ὥστε τὸ κεφάλαιον τῷ κεφαλαίῳ πολλαχῶς παραπλήσιον εἶναι. καὶ μὴν, καὶ τὸ ἀπὸ καιροῦ παροξῦναι, Θουκυδίδειον, καὶ τῆς αὐτῆς δημηγορίας. ἔχει δὲ πολλὴν ὁμοιότητα καὶ πρὸς δημηγορίας ὁμηρικὰς ὁ λόγος, ἃς Ὀδυσσεὺς καὶ Νέστωρ ἐν τῇ δευτέρᾳ ῥαψῳδίᾳ πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς ποιοῦνται. ὁ μὲν ἐπιτιμῶν ὅτι οὐκ ἀντέχονται τῶν πραγμάτων ἐρρωμένως, καὶ ἀξιῶν χρῆσθαι ταῖς τῶν θεῶν εὐνοίαις· ὁ δὲ, ὑπομιμνήσκων ὅρκων καὶ συνθηκῶν * τοῖς Ἀτρείδαις. ὥσπερ καὶ οὗτος. Νυνὶ γὰρ ὃ πάντες ἐθρύλλουν, ὡς Ὀλυνθίους ἐκπολεμῶσαι δεῖ Φιλίππῳ, ὑπομιμνήσκων ὡς ἐπηγγείλαντο Ὀλυνθίοις βοήθειαν, καὶ ὅπως τὸ παραβαίνειν τὰς ὑποσχέσεις, αἰσχρόν. ἐν οἷς δέ τις ἐκείνων τῶν δημηγοριῶν ὑπομιμνήσκει τῶν παρὰ τῶν θεῶν ὑποσχέσεων, καὶ τῶν συμβόλων καὶ τῶν οἰωνισμάτων, ἔν τε τοῖς ὅτι θεοὶ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοπέδου προεστήκασι συνίστησι: τοῦτό τοι καὶ Δημοσθένης πεποίηκεν ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ: ὑπομιμνήσκων τῶν καιρῶν ἐκείνων καὶ τῶν προφάσεων ὧν παρεῖχον

A

VLPIANI RHETORIS PRAEFATIO IN DEMOSTHENIS *Olynthiacas & Philippicas orationes, Hieronymo Vuolfio Oetingensi interprete.*

MAGNA esse uidetur Philippicarum orationum & concionum Thucydidis similitudo. Nec enim capita duntaxat in his orationibus, ut in illis, implicata uideas, & obiectiones seu oppositiones sic tractatas: sed multas etiam sententias inde sumptas, & copiosius hic explicatas. Ac prima statim Olynthiaca non unam aliquam illarum, sed plures æmulatur. Est etiam cum non unam quampiam concionem effingit, sed caput ex toto capite, partem capitis ex parte. Sæpe etiam ex partibus plurium concionum, caput unum conficit. Est & breuitas orationum eadem. Quin & necessitas crebrò inculcatur, qua ille uti solet. Sæpe etiam præ se fert, se non earum personarum quibus patrocinatur, sed ipsorum auditorum causam agere, quemadmodum Thucydides. Proinde & Lesbius & Corcyræus, hic ad Athenienses petendæ gratia societatis confugiens, ille deficiens ad Lacedæmonios, non tam de se laborare uideri uolunt, quàm de utilitate audientium. Sic etiam Demosthenes prima Olynthiaca tractanda, se, non ut Olynthiorum studiosum uerba facere fingit, sed ipsorum auditorum & Atheniensium defendere utilitatem. Ac tractationem apparet Demosthenem, è duabus illis, quas dixi, concionibus, in hanc Olynthiacam transtulisse. Attentior enim fit auditor, cum suam rem agi, suisque consuli commodis existimat. Quantum igitur ad artificium attinet, magna est huius orationis & concionum illarum similitudo. Neque enim uel Corcyræi uel Lesbij tam de sua, quàm de audientium utilitate disputant: neque Demosthenes Olynthios, quibus patrocinatur, defendere uideri uult, sed publicam utilitatem, & id quod è republica futurum sit. Atque etiam ordinem capitum deprehendes institutum ad imitationem concionis Corinthiorum: in qua & ipsa, Thucydides cum excitare uellet auditorem, non potentiam exaggerat Atheniensium, sed criminatur institutum & animum & calliditatem, qua in Republica Græcorum administranda utantur. Demosthenes item illud idem factitans, passim rerum gerendarum cupiditatem Philippi inculcat, ac tempestiuam & seriam negociorum susceptionem, neque copijs eius, neque uiribus multum tribuens: ut hoc caput illi capiti multis modis respondeat. Quin & ab occasione exhortari; Thucydideum est, eiusdemque concionis. Admodum similis etiam est hæc oratio concionibus Homericis, quas libro Iliados secundo Vlysses & Nestor ad Achæos habent: alter obiurgans, quod bellum non fortiter urgeant, & monens, ut beneuolentia deorum utantur: alter in memoriam reuocans iusiurandum, & fidem Atridis datam. ut & hic: Nunc, inquit, ultrò id accidit, quod omnes iactabant, Olynthios ad hostile Philippi odium concitandos: commonefaciens, eos Olynthijs auxilia promisisse, & quàm turpe sit, quod promiserint, non præstare. Vt autem quidam in illis concionibus diuinas promissiones adducit, & signa & auguria, & deos Græci exercitus esse præsides asserit: sic idem facit in hac oratione Demosthenes, occasiones illas & opportunitates in memoriam reuocans;

Demosthenem Thucydideis cōciones esse imitatum.

B

C

Comparatio Demosthenicarū cum Homericis orationibus.

A πολλάκις οἱ θεοὶ τῇ πόλει. οἷον, καί μοι δοκεῖ τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίκαιος λογιστὴς τῶν παρὰ τῶν θεῶν ὑμῖν ὑπηργμένων καταστὰς, λέγων. ὥστε, τῇ μὲν νουθετικὸν καὶ ἐπιτιμητικὸν, τῇ δὲ ὑποθετικὸν, τῇ δὲ προτρεπτικὸν εἶναι τοῦτον τὸν λόγον, πρὸς τὰς Ὁμήρου καὶ Θουκυδίδου δημηγορίας μεμιμημένον. τριῶν δὲ ὄντων τῶν ἀντικειμένων αἰτιῶν καὶ λυπούντων πρὸς τὴν παροῦσαν ὑπόθεσιν, ἑνὸς μὲν, τοῦ μὴ οἰκεῖον εἶναι τὸν πόλεμον (τί γὰρ προσήκει τῇ πόλει τῶν Ἀθηναίων ὁ πρὸς Ὀλυνθίους πόλεμος;) δευτέρου δὲ, τοῦ μηδὲ χρήματα ὑπάρχειν πρόχειρα τοῖς στρατευομένοις· τρίτου δὲ, τοῦ ἰσχυρὸν εἶναι τὸν Φίλιππον· πρὸς ἑκάτερον ἐρρωμένως ἀντέστη, τὸ δὲ, ἀνῄρηκε. τὸ μὲν μὴ ἀλλότριον εἶναι τὸν πόλεμον, ἀλλὰ οἰκεῖον καὶ προσήκοντα τῇ πόλει, διχόθεν δείκνυσιν. ἐξ ἑνὸς μὲν καὶ πρώτου, οὗ καὶ πεφύκασιν ἅπαντες ἡττᾶσθαι, τῆς φιλοτιμίας λέγω καὶ τῆς ἡγεμονίας. δείκνυσι γὰρ τὸν ὑπὲρ Ὀλυνθίων ἐσόμενον πόλεμον, ἀρχὴν ὄντα προστασίας ἑλληνικῆς καὶ ἡγεμονίας, ἣν εἶχον πάλαι. καὶ γὰρ ἂν αὐτῶν γενέσθαι πάλιν βραβεύειν τὰ ἑλληνικὰ, εἰ τούτων ἀντιλάβοιντο τῶν πραγμάτων. καὶ ταῦτά φησιν ἐν οἷς λέγει. ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς μονονουχὶ λέγει φωνὴν ἀφιεὶς, ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον, εἴπερ περὶ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε. B ἐπειδὴ γὰρ ὁ λόγος καὶ ἡ προτροπὴ μέγεθος ἔχει, περιέθηκε τῷ καιρῷ τὴν προτροπήν. οὗτός ἐστιν ὁ καιρὸς ἐκεῖνος λέγων, ὁ καλῶν ὑμᾶς καὶ διεγείρων ἐπὶ τὴν ἀνάκτησιν, καὶ τὴν σωτηρίαν τῶν πραγμάτων ἐκείνων, εἰ φροντίζετε τῆς αὐτῶν σωτηρίας. τουτέστιν εἰ μέλει τῇ πόλει τοῦ προεστάναι τῶν Ἑλλήνων. οὗτός ἐστιν ὁ καιρὸς ὁ διδοὺς πάλιν τὴν ἡγεμονίαν τῇ πόλει. ἐξ ἑτέρου δὲ ὃ περιέχει τὸ ἀναγκαῖον, δι᾽ οὗ καὶ φόβον ἤδη τοῖς ἀκούουσιν ἐργάζεται, συνιστὰς ἐξήκοντα ἂν ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν Φίλιππον, εἰ μὴ Ὀλύνθιοι σώζοιντο. ὥστε αὐτοὺς φοβουμένους λοιπὸν, τῶν πραγμάτων ἐρρωμένως ἀντέχεσθαι. ἑκατέρα δὲ τῶν ἀποδείξεων Θουκυδίδου, καὶ εἴληπται ἐκ τῆς Κορινθίων ὡς ἔφην δημηγορίας. καὶ γὰρ ἐπὶ προστασίαν τῶν Ἑλλήνων προάγει τοὺς Λακεδαιμονίους ὁ Κορίνθιος. καὶ φοβεῖ δὲ πάλιν οἷς δείκνυσιν ὁδῷ βαδίζοντας ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον Ἀθηναίους. ὃ καλῶς ἄν τις εἴποι τὸ ἀναγκαῖον εἶναι. καὶ ταῦτα μὲν, περὶ τοῦ οἰκεῖον εἶναι τῇ πόλει τὸν πόλεμον. τὸν δὲ περὶ τῶν χρημάτων λόγον ἐγύμνασεν ἐξ ἀντιθέσεως, συνιστὰς ὑπάρχειν ἱκανὰ τῇ πόλει, εἰ βούλοιντο λῦσαι τὸν νόμον ὃν Εὔβουλος ἔθηκεν. ἐν ᾧ καὶ θαυμάσειεν ἄν τις αὐτοῦ τὴν μεταχείρησιν, καὶ τὸ ὑπερβάλλον τῆς δεινότητος. εἰδὼς γὰρ δυσχερέστατον εἶναι τὸν λόγον τοῖς ἀκούουσι, καὶ οὐκ ἂν ἡδέως προσιεμένους· C ἄλλην ἀνάγκην αὐτοῖς ἐφίστησι μείζονα. φησὶ γὰρ δεῖν εἰσφέρειν ἕκαστον, οὐ τῶν πλουσίων μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντων ἁπλῶς· ἵν᾽ εὐλαβούμενοι τὴν ἐκ τῶν οἰκείων εἰσφορὰν, ἕλωνται τὸν νόμον ἐξαλεῖψαι δι᾽ ὃν δοκοῦσι μικρὰ κερδαίνειν. καὶ ἔστι τοῦτο τὸ μέρος περιεκτικὸν μέρους τῆς δυνάμεως τῶν Ἀθηναίων. καὶ ὃν τρόπον ἐν ταῖς κατασκευαῖς τοῦ προσήκειν αὐτοῖς τὸν πόλεμον, μετέστησε τὸν φόβον ἐπ᾽ αὐτοὺς, ἵνα μὴ ὡς ὑπὲρ Ὀλυνθίων, ἀλλ᾽ ὑπὲρ αὐτῶν βουλεύωνται· τοῦτον τὸν τρόπον κἀνταῦθα περιέστησεν αὐτοῖς φροντίδα μὴ περὶ τοῦ δεῖν λαμβάνειν ἐκ τῶν κοινῶν, ἀλλ᾽ ὅπως οἴσουσιν ἐκ τῶν οἰκείων· ἵνα δυοῖν αἱρέσεων προκειμένων, τοῦ τε μὴ λαμβάνειν μικρὰ, καὶ τοῦ πρὸς τὴν χρείαν εἰσφέρειν ἂν δέῃ, πολλὰ, ἕλωνται τῶν ἐλαττόνων ἀποστάντες τὰ οἰκεῖα κερδαίνειν. καὶ ἔμοιγε δοκεῖ καὶ τὸν περὶ τῆς διπλῆς παρασκευῆς λόγον διὰ τοῦτο πεποιῆσθαι, οὐχ ἵνα δύο δυνάμεις ὄντως ἐξαποστείλωσι· τὴν μὲν, ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, τὴν δὲ, εἰς τὴν Ὄλυνθον· ἀλλ᾽ ἵνα φοβηθέντες τὴν ὑπερβολὴν τῶν ἀναλωμάτων, εἰ ἀνάγκη γένοιτο ἐκ τῶν οἰκείων εἰσφέρειν, πάσῃ γνώμῃ καὶ παντὶ τρόπῳ τῶν θεωρικῶν ἀποστῶσι. τρίτον ἐστὶν ἓν ἔτι τῶν λυπούντων πρὸς τὴν ὑπόθεσιν. τοῦτο δέ ἐστι τοῦ Φιλίππου ἡ δύναμις.

τοῦτο

quas dij sæpe ciuitati præbuerint. ueluti cum ait: Ac mea quidem opinione, Athenienses, si quis ea quæ nobis diuinitus obtigerunt, rectè æstimet. Proinde oratio hæc partim castigat & increpat, partim monet ac docet, partim hortatur: ad Homeri & Thucydidis facta concionum imitationem. Cum autem ei tria aduersentur, & hanc causam impediant: unum, bellum non esse domesticum (quid enim ad Athenienses bellum Olynthiacum attinet?) alterum, nec pecuniam quæ militibus detur, in promptu esse: tertium, magnam esse Philippi potentiam: hæc utraque strenuè oppugnat, primum autem illud prorsus etiam tollit. Ac non alienum esse bellum, sed domesticum, & ad urbem attinere, bifariam ostendit. Vnum & primum est id, quo impellente natura, uincuntur omnes, honoris studium, & principatus. Ostendit enim, bellum pro Olynthijs gerendum, autoritatis eius & principatus, quem olim inter Græcos tenuerint, recuperandi fore principium. Nam penes eos futuram summam rerum in Græcia, si res hasce susceperint. Atque id his uerbis pronunciat: Hæc certè occasio tantum non edita uoce loquitur, rerum uobis illarum ipsis curam suscipiendam esse, si modò salus earum curæ uobis sit. Nam cum oratio & adhortatio magna & ampla sit, adhortationem occasioni attribuit: Hæc est occasio, inquit, illa, quæ uos uocat & excitat ad recuperationem & conseruationem rerum illarum, si salutem earum curatis: hoc est, si ciuitati curæ est præesse Græcis: hæc est illa occasio, quæ principatum ciuitati restituat. Altero porrò argumento, quod necessitatem continet, iam terrorem etiam audientibus incutit, asserens, Philippum in Atticam penetraturum, ni Olynthij conseruentur: ut iam metu compulsi rem strenuè gerant. Est autem utraque probatio Thucydidis, sumpta è Corinthiorum, ut dixi, concione. Nam & ad Græcorum principatum suscipiendum Lacedæmonios hortatur Corinthius, idemque perterrefacit, ostendendo, Athenienses rectà in Peloponnesum inuasuros: quam rectè necessitatem esse dixeris. Atque hæc hactenus, per quæ ostendit, bellum ad ciuitatem attinere. Disputationem uerò illam de pecunijs per obiectionem tractat, & probat satis multas in promptu esse, modò legem ab Eubulo latam tollere uelint. In quo solertiam eius, & singulare artificium miraberis. Cum enim eam orationem molestissimam sciret esse auditoribus, nec sine summa persuaderi posse difficultate: necessitatem maiorem aliam eis ob oculos ponit. Ait enim, péndere tributum oportere unumquemque non modò diuitum, sed prorsus omnium: ut tributum de suo ne sit conferendum, ueriti, legem abrogare malint, quæ parum eis afferre lucelli uideatur. Et hæc pars, facultatis Atheniensium partem continet. Quemadmodum igitur in eo confirmando, quòd bellum ad ipsos attineat, metum ad ipsos transtulit, ut non tanquam de Olynthijs, sed tanquam de semetipsis deliberarent: eundem ad modum & hic solicitudinem eis inijcit, ne non modò è publico nihil accipiendum, sed etiam è priuato sit aliquid erogandum: ut optione duarum rerum proposita, uel pauca non accipiendi, uel pro tempore, multa, si sit opus, conferendi: publicis omissis priuata retinere, atque in lucro deputare malint. Ac, mea quidem opinione, duplicis instructionis mentionem fecit, non quòd reuera duos mitti uellet exercitus, alterum in Macedoniam, alterum ad Olynthum: sed ut magnitudine sumptuum perterriti, si necesse foret de priuato conferre: toto animo & quouis pacto pecuniam theatralem missam facerent. Vnum adhuc restat, ordine tertium, quod ei in hac causa incommodet: ea uerò est potentia Philippi:

quod

Tria incom moda Dem. mosthenis.

I. Bellũ Olynthiacum ad rempub. pertinere.

II. Non dee. pecuniam reipublicæ.

Duplex structio.

III. Potentia Philippi pertimes dam.

ταύτην τοίνυν διέλυσε θουκυδιδείως μεταχειρήσει. καθάπερ ἐκεῖνος ἐν ταῖς σικελικαῖς δημηγορίαις, καὶ ἰσοκράτης ἐν τῷ πανηγυρικῷ. μὴ ἔχων γὰρ ἀρνεῖσθαι ὅτι ὁ Φίλιππος δύναμιν ἔχει, κατὰ μέρος αὐτὴν διελὼν, καὶ κατακερματίσας πρὸς μέρος, ἀσθενέστερον τῷ λόγῳ κατέστησε, τοὺς ἐφεστηκότας μὲν, σκαιοὺς τὰς γνώμας δεικνύς· τοὺς δὲ, ἐπιβούλως διακειμένους· τοὺς δὲ, ἀσθενεῖς ὑπάρχοντας φύσει. ὅπερ ἐκεῖνος ἐποίησεν ἐπὶ τῆς βασιλέως δυνάμεως. οὐ μὴν ὁμοίαις εἰσαγωγαῖς ἐχρήσατο ἐπὶ τῶν τριῶν τούτων, ἅπερ ἔφαμεν ἀντικεῖσθαι αὐτῷ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, οὐδὲ κατὰ ἀντιθέσεις ἅπαντα: ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον, δι' οὗ κατασκευάζει οἰκεῖον εἶναι τὸν πόλεμον, ὡς προηγούμενον. τοῦ προελθόντος καὶ προσκεχωρηκυίας ἤδη τῶν σπουδῶν, λεληθότως τῆς ἀντιθέσεως καὶ ἀνυπόπτως μνήμην πεποίηται. μετὰ γὰρ τὸ πολλὰς ἀποδείξεις ποιήσασθαι τοῦ δεῖν τῶν πραγμάτων ἀντέχεσθαι, ἐπήγαγε· νῦν γὰρ ὃ πάντες ἐθρύλλουν ὡς ὀλυνθίους ἐκπολεμῶσαι δεῖ, ὃ δοκεῖ ὥσπερ ἀναίρεσιν ἐργάζεσθαι τῆς ἀντιθέσεως. τίς γὰρ ἂν τολμήσειεν ἀλλότριον ἔτι φάσκειν εἶναι τὸν πόλεμον, ὃν οὗτοι πολλάκις κατασκευάζειν ἠροῦντο; σύνηθες δὲ αὐτῷ τοῦτο ποιεῖν, κρύπτειν μὲν τὰς ἀρχὰς, ἐκ δὲ τοῦ τέλους ἄρχεσθαι, ἐν οἷς συναρπάζειν βούλεται τοὺς ἀκούοντας, ὡς ὑπὲρ ὁμολογουμένων. οὐ γὰρ ἦν ὅμοιον εὐθὺς μάχεσθαι πρὸς ἀμφισβητούμενον, καὶ ὡς ὑπὲρ ὁμολογουμένων προτρέπειν. ἄλλως τε, καὶ τοῦ ἀναγκαίου δεικνυμένου τὸν ἐσόμενον κίνδυνον εἰ ῥᾳθυμήσαιεν. τοῦτο μὲν οὖν ἐστι τὸ πρῶτον μέρος τῶν κεφαλαίων. τὸ δὲ δεύτερον, ὅπερ ἔχει τὸν περὶ τῶν χρημάτων λόγον, διὰ ἀντιθέσεως εἰσήγαγε. περὶ δὲ χρημάτων πόρου λέγων, ἀλλὰ πόθεν ἕξομεν χρήματα; ὃ καὶ αὐτῷ χαλεπώτατον εἶναι δοκεῖν, μετὰ κατασκευῆς προοιμιακῆς εἰσήγαγε, καὶ σφόδρα προσέξας ἑαυτῷ τὸν ἀκροατήν· καὶ προσεπαγγελλόμενος κατορθώσειν αὐτοὺς ἅπαντα, εἰ μόνον πεισθεῖεν αὐτῷ. τὸ δὲ τρίτον, διὰ ἀντιθέσεως φανερῶς, καὶ λαμπρῶς εἰσηγμένης. ἔστι τοίνυν τὰ ἀνωτάτω κεφάλαια τοῦ λόγου, δύο· τὸ συμφέρον, καὶ δυνατόν. κατασκευάζει δὲ διὰ μὲν τοῦ συμφέροντος, τὸ μήτε ἀλλότριον εἶναι τὸν πόλεμον, μήτε ὑπὲρ μικρῶν. τῷ μὲν γὰρ δοκεῖν, περὶ θρᾴκης ἔσται: τῇ δὲ ἀληθείᾳ, ὑπὲρ αὐτῆς ἀττικῆς, ὑπὲρ αὐτῶν ἀθηναίων, ὑπὲρ δόξης, ὑπὲρ φιλοτιμίας. τοῦτο δὲ ποικίλως κατεσκεύασεν, οὐ μόνον ἐκ τῶν ἐνδόξων καὶ προτρεπτικῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἀντικειμένων, δεικνὺς ὅση αἰσχύνη καὶ ὅσον ὄνειδος προσέσται τῇ πόλει, εἰ περιίδοιεν τοῦτον τὸν πόλεμον, ὑπὲρ τῶν οἰκείων καὶ ὑπὲρ τῆς χώρας αὐτῆς κινδυνεύσειεν. εἶτα, καὶ ἐκ τοῦ ζήλου τοῦ πρὸς τὸν πολέμιον, ὡς αἰσχρὸν, ἐκεῖνον μὲν διὰ φιλοπονίαν ἅπαντα καθ[illegible] ἀθηναίους δὲ, καὶ ταῦτα τοὺς θεοὺς ἔχοντας καὶ τὴν τ[illegible] συναιρομένην, μηδὲν ἄξιον μήθ' ἑαυτῶν, μήτε τῶν κρειττόνων διαπράττεσθαι. ταῦτα μὲν τοῦ συμφέροντος. τὸ δὲ δυνατὸν, ἐφ' ἑκάτερα τὴν ἐργασίαν ἔχει. καὶ γὰρ τὸ οἰκεῖον ἐξήτασε, καὶ τὸ τῶν πολεμίων. ἀλλὰ τὸ μὲν οἰκεῖον, ὡς ἂν ὑπάρξειε, καὶ πόθεν τὰ χρήματα: δηλονότι ὁμολογουμένων μὲν ὁπλιτῶν, ὁμολογουμένων δὲ ἱππέων, αὐτάρκους δὲ οὔσης καὶ τῆς ἀθηναίων, καὶ αὖ τῆς ὀλυνθίων δυνάμεως. διόπερ καὶ ὁ περὶ τούτων ὡς ὁμολογουμένων παρείληπται λόγος. τὸ δὲ τοῦ φιλίππου ἔλυσε δυνατὸν, ἀποδείξας σαθρὸν ὑπάρχον διὰ πολλὰς καὶ μεγάλας αἰτίας, (αἳ σημαίνονται διὰ τῶν καθ' ἕκαστα). ἀναγκαῖον δὲ ἐστιν ἀναλαβόντα διελέσθαι τὸν λόγον, καὶ δεῖξαι ὃν τρόπον αὐτῷ πεποίηται. οὐκοῦν ἐν μὲν τῷ προτέρῳ προοιμίῳ, δῆλός ἐστι, καὶ τὸ περὶ τὰ χρήματα διοικούμενος ὅθεν ἕξουσιν οἱ στρατιῶται. καὶ εἴωθε τοῦτο ποιεῖν τῷ συναρπάζειν τὸν ἀκροατὴν, τὰ δεύτερα πρὸ τῶν προηγουμένων εἰσάγων. ὡς γὰρ ὁμολογουμένου τοῦ ὅτι ὑπὲρ αὐτῶν ἔσται ὁ πόλεμος, οὕτω τὸν περὶ τῶν χρημάτων ποιεῖται λόγον. καίτοι γε πρότερον ἀποδειχθῆναι ἔδει, πότερον περὶ οἰκεῖος αὐτῶν ὁ πόλεμος, πότερον οὐκ οἰκεῖος. ὁ δὲ, τοῦτο ὥσπερ ὁμολογούμενον συναρπάσας, ἀπὸ τῶν δευτέρων ἄρχεται. τοῦτο δὲ πεποίηκε καὶ ἐν τῷ

περὶ

A quod incommodum Thucydideo artificio repellit; ut ille in Siculis concionibus, & Isocrates in Panegyrico. Quia enim negare non potest potentiam Philippi: eam membratim diuulsam, atque in particulas minutissimas concisam, oratione facit minorem: atque ostendit, præfectos uæcordes esse, cæteram turbam ei partim insidiari, partim suapte natura esse imbecillem. Id quod ille facit in potentia Persarum regis eleuanda. Non tamen simili ordine usus est in tribus hisce, quibus causam hanc impediri diximus: neque singulis obiectionibus occurrit, sed primum ponit illud, quo probat, domesticum esse bellum, tanquam præcipuum: quo progresso, & iam excitatis atque adiunctis studijs, dissimulanter obiectionis, & absque suspicione, mentionem facit. Cum enim sæpe probasset, rerum esse curam suscipiendam, subiecit: Nunc enim quod omnes iactabant, Olynthios concitandos esse in Philippum: eo ueluti tollere uidetur obiectionem. Quis enim iam alienum dicat id bellum, quod ipsi concitare sæpe instituerint? Est autem hoc ei familiare, ut occultatis initijs, à fine ordiatur, si quibus in rebus tanquam confessis extorquere assensum studet auditoribus. Nam alia B res est, statim pugnare aduersus aliquid controuersum: alia, hortari, ut in rebus manifestis: præsertim cum necessitas ostendat impendens periculum, si socordes fuerint. Et hæc prima pars est capitum. Alteram uerò partem, quæ disputationem de pecunia continet, per obiectionem proponit, cum de pecuniæ facultate loquens, ait: Sed unde pecuniæ suppetent? quam quæstionem quod ei difficilima uidebatur, cum approbatione in exordijs usitata proposuit, antè conciliato sibi auditore: atque etiam pollicens, feliciter eis successura omnia, modò pareant. Tertia per obiectionem apertè splendideque adducitur. Summa igitur orationis capita duo sunt, utilitas & facultas. Per utilitatem autem probat, nec alienum esse bellum, nec parui momenti. Nam tametsi uideatur in Thracia fore: reuera tamen ad Atticam, ad ipsos Athenienses, ad gloriam, ad honorem eorum pertinere. Idque uariè ostendit, non solum probabilibus & hortatorijs rationibus, sed etiam contrarijs, docendo, quantum dedecus, & quantum probrum ad rempublicam rediturum sit, si hoc bello neglecto, de suis opibus, suaque ditione dimicare cogantur. Deinde etiam ab æmulatione aduersus hostem: quàm turpe sit, illum propter industriam esse ubique superiorem: C Athenienses autem, qui præsertim & deos & fortunam adiutricem habeant, nihil uel semetipsis uel deorum immortalium fauore dignum gerere. Atque hæc utilitatis sunt. Facultas autem in utranque partem tractatur. Inquirit enim tam quæ sint domesticæ uires, quàm quæ hostium. Sed domesticæ cuiusmodi esse queant, & unde pecunia suppetat, cum nimirum de legionibus constet, constet item de equitibus, & satis magnæ sint cùm Atheniensium copiæ, tum uerò Olynthiorum: de his tanquam confessis, omissa est disputatio. Philippi autem potentiam refutat, atque ostendit, ruinosam eam esse, propter multas & magnas causas, quæ singulatim explicantur. Necesse autem est, ut à capite repetentes, diuidamus orationem, & ostendamus, quæ sit eius dispositio & collocatio. In priore igitur exordio perspicuum est, eum illud de pecunijs, unde numerandæ sint militibus, constituere: quod facere solet ad auditorem in suam sententiam pertrahendum, secunda priora primis collocando. Tanquam enim in confesso sit, pro eis geri bellũ, sic de pecunia uerba facit: quanquam prius ostendendum fuisset, domesticúmne an alienum esset bellum? Sed ipse hoc pro confesso arripiens, à secundis orditur. quod idem & in

Ordo Demosthenicus.

I.

Calliditas.

II.

III.

Præcipua capita orationis.

Vtilitas.

Facultas.

Orationis dispositio. Prior exordij pars.

περὶ τοῦ στεφάνου λόγῳ. μηδέπω γὰρ συστήσας πότερον αὐτὸν, ἢ Κτησιφῶντα ἀπολογήσασθαι δεῖ, συναρπάσας τοῦτο, ὡς ὁμολογούμενον, ἀξιοῖ τοὺς ἀκούοντας ἐπιτρέπειν αὐτῷ καθ' ἣν βούλεται τάξιν προάγειν τὸν λόγον. τὸ δὲ δεύτερον μέρος τοῦ αὐτοῦ προοιμίου, λεληθυῖαν ἔχει τὴν ἔνδειξιν τοῦ πεποιθέναι τοῖς λογισμοῖς, καὶ ὅτι οὐδεὶς βελτίονα εἰσηγήσεται. ἡ γὰρ εἰς ἅπαντας τοὺς ῥήτορας πρόκλησις, θαρροῦντός ἐστι καὶ πεποιθότος τῷ σκέμματι, δι' οὗ προαποκρούεται τοὺς περὶ τῶν χρημάτων ἀντικειμένους λόγους. ἅπασα γὰρ ἡ ἔννοια ἡ περὶ τῆς προκλήσεως τῶν ῥητόρων, εἰς τὸν περὶ τῶν χρημάτων λόγον ἔχει τὴν ἀναφοράν. ὥστε τὸ μὲν πρότερον προοίμιον, τοῦ συμφέροντος ἅμα καὶ τοῦ δυνατοῦ ἐστιν: τῆς μὲν προτέρας ἐννοίας, ἐμφανιζούσης τὴν τῶν χρημάτων χρείαν. τῆς δὲ δευτέρας, ἀντιπροκαλουμένης, ἤν τις ἔχῃ λέγειν βελτίονα πόρον. τὸ δὲ δεύτερον προοίμιον, ἐνδεικτικὸν μὲν τοῦ συμφέροντος. (ἀπὸ γὰρ τοῦ ἐνδόξου εἴληπται, καὶ ἔχει τὴν περὶ τῆς ἡγεμονίας ἔννοιαν, ὅτι τῶν Ἑλλήνων αὐτοὺς προστατεῖν δεῖ, καὶ ἀντιλαμβάνεσθαι τῆς ἡγεμονίας, καὶ ἀνακτᾶσθαι πάλιν, προαπολωλυῖαν) ἐνδεικτικὸν δὲ οὐδὲν ἧττον, καὶ τοῦ δυνατοῦ ἂν εἴη μέρους. οὐκοῦν πρὸς τὴν φύσιν τῶν κεφαλαίων, ἑκάτερον ἂν εἴη τῶν προοιμίων μικτόν, ἐπεὶ καὶ μικτὴ τῶν κεφαλαίων ἡ φύσις. τὰ δὲ ἐντεῦθεν, λοιπὸν εἰσβολὴν εἰς τὸ δυνατὸν ἔχει: ἔστι δὲ τάγ' ἐμοὶ δοκοῦντα: λαβόντα ἐντεῦθεν τὴν ἀρχήν. πρὸ γὰρ τοῦ τὸ συμφέρον φανερῶς κατασκευάσαι, καὶ ἀποδεῖξαι τὸν πόλεμον ὄντα οἰκεῖον, προὐπέβαλε τὸν περὶ τοῦ δυνατοῦ λόγον. ἵν' ὥσπερ ἐφ' ὁμολογουμένοις, τὸ τῆς συμβουλῆς συμπεραίνηται. οὐ γὰρ εἰ συμφέρει βοηθεῖν ἢ μή, ἡ πρώτη ζήτησίς ἐστιν, ὥσπερ οὖν κατὰ φύσιν ἦν: ἀλλὰ περὶ τοῦ, πότερον πολιτικῇ δυνάμει χρηστέον, ἢ ξενικοῖς στρατεύμασι; καὶ δέδωκε καθόλου μέθοδον, συναρπάζειν ἀεὶ τὸν ἀκροατὴν ἐν τοῖς κατεπείγουσι, καὶ μὴ περὶ τῶν πρώτων δυνάμει ποιεῖσθαι τὴν ζήτησιν, ἀλλὰ περὶ τῶν δευτέρων πολλάκις, ὡς τῶν μὲν, ὁμολογουμένων, τῶν δ' ἀμφισβήτησιν ἐπιδεχομένων ἔτι. οὐ μὴν ἀπολείπεται τοῦ κατασκευάζειν καὶ αὐτὸ τὸ προηγούμενον· ἀλλ' ὅταν προκαταλάβῃ τε τὸν ἀκροατὴν, καὶ * ἀναδεδεγμένην τὴν ὑπόθεσιν ἴδῃ: τότε καὶ περὶ τῶν τῇ μὲν φύσει προηγουμένων, τῇ δὲ τάξει δευτέρων πείθειν ἐπιχειρεῖ: οὐχ οὕτω διδάσκων μέν τοι, ὡς αἰτιώμενος ἢ νουθετῶν: καὶ ὅλως τοιαύταις μεταχειρίσεσι κατ' αὐτῶν ἀεὶ χρώμενος: ὅπερ κἀνταῦθα πεποίηκεν. ἐνίσταται δὲ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πρὸς ἀντίθεσιν. ἐπειδὴ γὰρ δέδοικε μὴ ξενικῷ πάλιν ἡ πόλις χρήσηται, καὶ ἐπί τινα συνήθη παραμυθίαν δράμῃ, δι' ἣν ἀπολώλεσαν καὶ οἱ σύμμαχοι: ὑποτέμνεται τὴν ἀντίθεσιν, ἀξιῶν βοήθειαν πέμπειν ἐκ τῆς πόλεως. εἶτα τούτου τοῦ μέρους ἀπαλλαγεὶς, ἐπισυνάπτει εὐθὺς τὸ, πρεσβείαν πέμπειν πρὸς Ὀλυνθίους, καὶ συμμαχίαν αὐτοῖς ἐπαγγέλλεσθαι. καὶ ἄξιον ἐπισημήνασθαι παρ' ὅλην τὴν ὑπόθεσιν, τῶν πρὸ ἡμῶν ἐξηγησαμένων, * εἰπόντων ἁπάντων σχεδὸν πρεσβείαν· ἀλλὰ τοὐναντίον αὐτὸς φαίνεται πρεσβείαν ἀξιῶν ἐκπέμπειν: καὶ τὴν αἰτίαν ἀποδιδοὺς δι' ἣν ἀναγκαῖον ἤδη πρεσβεύεσθαι, τὸ δύνασθαι τὸν Φίλιππον ἐξαπατῆσαι, καὶ παρασπάσασθαί τι τῶν πραγμάτων, σκηπτόμενος. οἰηθείη μὲν οὖν ἄν τις, ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος εἶναι, τὸ δεῖν πρεσβείαν ἐκπέμπειν. ὅτι γὰρ συμφέρει πρεσβεῦσαι κατασκευάζει. καὶ οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις λέγων ἐντεῦθεν εἶναι τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ συμφέροντος, ὡς πρὸς τὴν ἀντίθεσιν, ἣ μετὰ μικρὸν λεχθήσεται. αἱ μέντοι γε αἰτίαι σύμπασαι καὶ κατασκευαὶ, τοῦ δυνατοῦ ἂν εἶεν. ποιεῖ δ' ὥσπερ καὶ Θουκυδίδης, συμπλέκων πανταχοῦ τὰ κεφάλαια. καὶ ὥσπερ εὑρήσεις ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ. τὰς γοῦν αὐτὰς ἐννοίας καὶ τοῦ συμφέροντος καὶ τοῦ δυνατοῦ εἴποις ἂν εἶναι. θαυμάσαι δὲ ἄξιον τῆς δεινότητος, (οἷ φόβον ἵνα θαυμάσι) περιΐστησι τοῖς ἀκούουσι, τὸν τρόπον διεξιὼν τοῦ Μακεδόνος καὶ οὐ τὴν ῥώμην, τὸ μὴ παρασκευάζειν αὐτοὺς ἀπαγορεύειν πρὸς τὰς πράξεις ἐκ τῆς ὑπερβολῆς τῶν φόβων: ἀλλὰ τὸ προτρέπειν καὶ κινεῖν ἐπὶ τὸ ὁμοι-

A oratione pro Corona fecit. Antequam enim probasset, se'ne an Ctesiphontem causam dicere oporteret: hoc tanquam indubitatum arripit, ac petit ab auditoribus, ut sibi permittant, quo ipse uelit ordine contexere orationem. *Oratio de Corona.* Posterior autem pars eiusdem exordij occultè innuit, eum confidere suis rationibus, neque meliora quenquam esse prolaturum. *Altera exordij pars.* Nam illa omnium oratorum prouocatio, confidentis est, & freti suo inuento: quo in primis repellit illas de pecunijs aduersarias rationes. Nam tota illa sententia prouocationis oratorum, ad disputationem de pecunijs refertur. Ita prius exordium simul & utilitatis est, & facultatis: cum prior sententia necessitatem pecuniarum innuat: altera prouocet, si quis meliorem commeatus rationem queat ostendere. Sed secundum exordium, declarat illud quidem utilitatem. (nam à glorioso sumptum est, & sententiam de principatu continet, eos Græcorum esse patronos oportere, & uendicare principatum, atque recuperare, quem dudum amiserint) nihilo minus tamen etiam partem facultatis complectitur. Itaq; pro natura capitum, mixtum utrunq; fuerit exordium: quandoquidem & capitum mixta est natura. Iam ea quæ sequuntur ab hoc loco: Sunt B igitur quæ mihi uideantur, hæc: accessum ad facultatem continent. Priusquam enim utilitatem apertè probet, ac demonstret, domesticum esse bellum: inserit orationem de facultate, ut uelut in cōfessis suasio cōcludatur. Nec enim, utrum opitulari expediat, nec ne, prima ei quæstio est, sicut natura suapte esset: sed illud, utrum urbanis copijs an peregrino milite sit utendum? & in uniuersum, hoc artificium ostendit, in urgentibus & magni momenti rebus, semper ui attrahendum auditorem, nec de his, quæ potestate prima sunt, quæstionem faciendam, sed de secundis sæpe: quasi confessa illa sint, hæc dubitationem adhuc admittant. Neque tamen uel ipsum principale sine confirmatione relinquit: sed cum iam occupasset auditorem, & probatum esse argumentum uideret: tum etiam de his quæ tametsi natura præcedunt, collocatione tamen secunda sunt, suadere instituit, non tam quidem docens, quàm uel reprehendens, uel monens: eos denique sic ubique tractans, quod & hic fecit. Statim autem initiò sese obiectioni opponit. Quia enim uereretur, ne conducticio exercitu rursus utatur ciuitas, & aliquod usitatum effugium quærat, per quod & socij perierant: obiectionem resecat, urbanum auxilium mitti iubens. Postea hac parte ab C soluta, statim subiungit, legationem ad Olynthios mittendam, & societatem eis esse promittendam. Estque in toto argumento notatu dignum, cum ferè omnes, qui ante nos Demosthenem enarrarunt, * de legatione uerba fecerint: contrà eum statuere, mittendam esse legationem: & rationem, propter quam legati mittendi iam necessariò sint, subijcere, quod Philippum fallere, atque aliquid de rebus subtrahere posse, profitetur. Ac opinetur sanè quispiam, ad utilitatem pertinere hoc de legatis mittendis. Confirmat enim, expedire ut legati mittantur. neque errarit aliquis si dixerit, ab hoc loco adduci utilitatem, tanquam aduersus obiectionem, quæ paulo post proferenda sit. Causæ tamen omnes & confirmationes, facultatis erunt. Quod ipsum & Thucydides facit, qui capita ubique implicat, idque inuenies in hac oratione. Easdem enim sententias & utilitatis & facultatis esse dicas. Admiratione autem digna est eius solertia, qui terrorem quendam admirabilem incutiat audientibus, commemorandis moribus Macedonis, non uiribus: quorum alterum efficit, ne magnitudine terrorum de rebus desperent: alterum eos excitat & commouet ad idem institutum æmu- *Terr... tio cond... cibilis.*

ζῆλον. εἶτα δι' ὧν φοβεῖ, διὰ τούτων καὶ παραμυθεῖται πάλιν, δυσφώρατον ἀποδεικνὺς τὸν τρόπον τοῦ μακεδόνος. καὶ ταύτῃ μὴ ἂν ἔτι ταῖς ἀπάταις ἁλωσόμενον τὸν ὀλύνθιον. ὃ ποιεῖ καὶ θουκυδίδης ἐν τῇ κορινθίων δημηγορίᾳ. ἐν οἷς γὰρ ἐπιτιμᾷ, ἐν τούτοις ἐπαινεῖ πάλιν, καὶ παραμίγνυσι ταῖς μέμψεσι τὸ ἐγκώμιον· καὶ φοβεῖ καὶ προτρέπει, καὶ ἐπαινεῖ, καὶ μέμφεται, διὰ τῶν ἐναντίων τὴν δημηγορίαν προτάσσων. εἶθ' ὥσπερ ἀπαλλαγεὶς τῶν ἐκ τοῦ φιλίππου φόβων, εἰς τοὺς αὐτοὺς πάλιν ἐπάνεισι. συμφέρει γὰρ μὴ ταχέως ἀπαλλάξαι τὸν ἀκροατὴν τῶν φόβων. τοῦτο δὲ ποιεῖ συνεχῶς καὶ ὁ κορίνθιος πρὸς τὸν λακεδαιμόνιον. φοβούσης δὲ αὐτὸν καὶ τῆς τῶν ἀκροατῶν ῥᾳθυμίας, πανταχοῦ τὸν καιρὸν προβάλλεται, ὅσπερ ἐστὶ τόπος τοῦ δυνατοῦ * προτρεπτικός· μηδεμίαν αὐτοῖς ἄνεσιν ἐνδιδοὺς, μὴ δὲ ῥᾳστώνης καιρόν. καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀξιῶν τῶν πραγμάτων προστατεῖν, ὅνπερ ὁρῶσι καὶ τὸν φίλιππον, τῶν αὐτῶν κατάρχομενον. ἅμα τῷ συμφέροντι λέγω καὶ τὸ δυνατόν. ταῦτα γὰρ ἅπαντα, ὄντα τοῦ συμφέροντος, οὐδὲν ἧττόν ἐστι τοῦ δυνατοῦ. οὐδαμοῦ δὲ ἐν τούτοις ἐκείνην ὁρῶ τὴν ἀντίθεσιν, ἣν εἰώθασι θρυλλεῖν ἅπαντες: ἀλλὰ ἄπιστοι γεγόνασι περὶ τὴν πόλιν ὀλύνθιοι. οὔτε γὰρ κατασκευάζει, ὅτι οὐ διαλύονται πρὸς τὸν φίλιππον, οὐδὲ προσήκονται τοὺς παρ' ἐκείνου λόγους, οὔτε τὸ ὅτι πιστοὶ ἔσονται συνίστησιν: ἀλλ' ἐπειδὴ εἶπεν ἵνα πέμψωσι πρεσβείαν, καὶ ἐξῆρε τὸν παρὰ φιλίππου φόβον καὶ τὴν ἐκείνου πανουργίαν ὑπώπτευσε, μὴ τοὺς συμμάχους αὐτῶν διαφθείρῃ: λύων τούτους τοὺς φόβους, καὶ δεικνὺς τὴν ἄλλως σπουδὴν ἐσομένην φιλίππου, εἰ μόνον οἱ πρέσβεις οἱ τῶν ἀθηναίων παραγένοιντο, καὶ ἐπαγγείλαιεν τὴν βοήθειαν: εἰκότως πρὸς σύστασιν χρῆται τούτοις τοῖς λόγοις οὐκ ἀπολογούμενος ὑπὲρ τῶν ὀλυνθίων, ἀλλὰ συνιστὰς μὴ ἁλωσομένους ταῖς τοῦ μακεδόνος ἀπάταις. ὅπερ πεποίηκε καὶ ὁ κερκυραῖος, παρ' ἀθηναίοις δημηγορῶν, ἐν οἷς φησιν, ὅτι οἱ αὐτοὶ πολέμιοι ἡμῖν, ὅπερ σαφεστάτη πίστις: καὶ οὗτοι οὐκ ἀσθενεῖς, ἀλλ' ἱκανοὶ τοὺς μεταστάντας βλάψαι. ἃ γὰρ ἐκεῖνος πεποίηκε τὸν κερκυραῖον λέγοντα ὑπὲρ ἑαυτοῦ: ταῦτα αὐτὸς ὁ δημοσθένης ὑπὲρ ὀλυνθίων λέγει, συνιστὰς, μὴ ἂν ἔτι τὴν τοῦ φιλίππου πανουργίαν ἰσχύσειν, πρεσβευσαμένης τῆς πόλεως. πῶς ἂν οὖν εἴη ταῦτα τῆς ἀντιθέσεως, τῆς ἀλλ' ὅτι ἄπιστοι ὀλύνθιοι, ἣν ἑαυτοῖς οἱ ἐξηγούμενοι πλάττονται; Ταῦτ' οὖν ἐγνωκότας.) Πληρώσας ἄχρι τούτου μέρος τι τοῦ συμφέροντος, ἐν ᾧ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν προσήκει πρεσβεύσασθαι, προὔθηκε, καὶ συνέστησε τὸ μὴ ἐξαπατηθήσεσθαι τοὺς ὀλυνθίους, μηδ' ἂν δυνήσεσθαι φίλιππον παραλῦσαί τι τῶν πρὸς ἐκείνους σπονδῶν, εἰ μόνον ἀντέχοιτο τῶν πραγμάτων ἡ πόλις, καὶ τοὺς πρέσβεις πέμψειεν· ἐν οἷς ἔλαττον μὲν τὸ συμφέρον, πλέον δὲ τὸ δυνατὸν ἐξείργασται· ἐντεῦθεν μεταβαίνει ἐπ' ἄλλο τι μέρος τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου, λέγω τοῦ συμφέροντος, συμπλέκων μὲν οὐδὲν ἧττον κἀνταῦθα τὸ δυνατόν. ἀλλ' ὥσπερ ἐν τοῖς προειρημένοις τὸ δυνατὸν ἐπλεόναζε, καὶ αὐτοῦ ἦν ὡς προηγουμένου, οὑτωσὶ καὶ ἐν τοῖς ἐφεξῆς, τὸ μὲν συμφέρον μᾶλλον προηγεῖται, τὸ δυνατὸν δὲ ἕπεται. Νυνὶ γὰρ ὃ πάντες ἐθρύλλουν.) αὕτη ἐστὶν ἡ λύσις τῆς ἀντιθέσεως, τῆς ὅτι, ἀλλ' οὐκ οἰκεῖος ἡμῖν ὁ πόλεμος. ἣν οὐκ ἔθηκεν, διὸ προείπομεν ἐν θεωρήματι, ἵνα μὴ δοκῶμεν περὶ ἀμφισβητουμένων μάχεσθαι. ἀλλ' ὅτι προὔλαβε τὸν ἀκροατὴν, καὶ ἔδειξε μὴ ἀπατηθησομένους τοὺς συμμάχους, ἵνα φαίνωνται μονονοὺ καὶ εὐξάμενοι συμβῆναι τὸν πόλεμον, ὅτι τε οἰκεῖος αὐτοῖς ἐστιν ὁμολογούντων. Βεβαιοῖ δὲ καὶ διὰ τῆς δευτέρας ἐννοίας τὴν αὐτὴν λύσιν. καὶ γὰρ εὐβοεῦσιν οὐκ οἰκείοις οὖσιν οὐδὲ συμμάχοις, βεβοηθήκασιν. Εἰ γὰρ ὅθ' ἥκομεν εὐβοεῦσι βεβοηθηκότες.) Κἂν τούτοις τὸ μὲν συμφέρον προηγεῖται, μέμφεται γὰρ αὐτοῖς ῥᾳθυμήσασι, καὶ καθάπερ ἠμεληκότων. ἕπεται δὲ δι' ὑπονοίας καὶ τὸ δυνατόν. ὅταν γὰρ λέγῃ βεβοηθηκέναι τοῖς εὐβοεῦσι καὶ σεσωκέναι;

δῆλον ὅτι

A æmulandum. Deinde quibus terret, per ea ipsa rursum consolatur: facile deprehendi posse ostendens ingenium Macedonis, proptereaque iam non facilè fraudibus circumuentum iri Olynthium: id quod & Thucydides facit in concione Corinthiorum. Quibus enim rationibus reprehendit, iisdem rursus probat, & increpationibus commendationem miscet, & terret & hortatur, & laudat & obiurgat, contrarijs rebus concionem pertexendo. Deinde quodammodo digressus à Philippi terroribus, rursus ad eosdem redit. Prodest enim auditorem non celeriter metu liberari. Quæ eadem & Corinthius continenter facit aduersus Lacedæmonium. Cum autem eum etiam auditorum ignauia solicitet: ubique occasionem inculcat, qui locus facultatis, adhortationem habet: nullam eis remissionem concedens, aut ignauiæ causam: & ut eodem modo rebus intenti sint, quo Philippum res suas tractare uideant, postulans. Cum utilitatem nomino, facultatem etiam uolo intelligi. Hæc enim omnia cum utilitatis sint, nihilo minus etiam sunt facultatis. Nusquam uero in his illam obiectionem uideo, quam iactare omnes solent. At Olynthij fidem Reipublicæ nostræ non seruarunt? Neque enim confirmat, eos bellum aduersus B Philippum non deposituros, nec illius uerbis credituros, aut fideles futuros esse probat: sed postquam dixit, mittendam esse legationem, & terrorem à Philippo impendentem exaggerauit, eiusque calliditatem suspectam fecit, ne socios eorum corrumperet: repulso hoc metu, & ostenso, irrita fore Philippi aucupia, si modò legati Atheniensium aduenerint, & promiserint auxilium: meritò ad commendationem utitur his uerbis, non quò excuset Olynthios, sed ut probet, eos Macedonis imposturis non cessuros. Id quod & Corcyræus apud Athenienses concionem habens, fecit: Cum ijdem, inquit, nobis hostes sint, quod est certissimum fidei pignus, atque hi non imbecilles, sed ijs præditi uiribus, ut eis à quibus deserti fuerint, incommodare possint. Nam quæ ille Corcyræum pro se dicentem fecit, hæc ipse Demosthenes pro Olynthijs dicit, asserens, nihil amplius Philippi calliditatem ualituram, ubi legatos respub. miserit. Quo pacto igitur hæc ad obiectionem, At perfidi sunt Olynthij, pertinerent, eam quam enarratores sibi fingunt?

Ignauiæ occasio opponitur.

Constantiæ Olynthiorũ cur facta mentio.

Quæ cum ita se habere intelligatis.) Hactenus absoluta parte quadam utilitatis, in qua causam, ob quam legatos mittere conueniat, exposuit: & non deceptum iri Olynthios, neque posse Philippum, C factum cum eis fœdus imminuere, si modò ciuitas rerum curam susceperit, legatosque miserit, confirmauit: in quibus minus utilitas, facultas magis explicata est: deinceps ad aliam partem eiusdem capitis transit, utilitatis inquam, implicans nihilominus hic etiam facultatem. Sed ut in superioribus facultas abundauit, atque illic principem locum tenuit: sic in sequentibus utilitas potior est ac prior, facultas posterior.

Nunc enim quod omnes iactabant.) Hæc refutatio est obiectionis illius: Atqui bellum nihil ad nos attinet. quam non posuit, propter id præceptum, quod suprà tradidimus, ut ne uideatur de rebus dubijs pugnare: & quòd anteuertit auditorem, & ostendit, non fore ut seducantur socij, ut modò non optasse ut bellum incideret, ac bellum id ad se attinere confessi esse uideantur. Confirmat & ea sententia quæ sequitur, eandem refutationem: quod etiam Eubœensibus, tametsi alienis, opem tulerint.

Nam si, cum Eubœensibus defensis rediremus.) Etiam in his utilitas antecedit. Increpat enim eorum ignauiam, & negligentiam incessit. Sequitur autem per subintellectionem, etiam facultas. Vbi enim eos auxilium & salutem tulisse dicit Eubœensibus,

haud

δῆλος ὅτι καὶ τὸ δυνατὸν τὸ τῆς πόλεως συνιστάς. ἄξιον δὲ καὶ τὸ παράδειγμα θαυμάσαι. ἐπειδὴ γὰρ δοκοῦσι καὶ Εὐβοεῖς ἀποστάντες τῆς συμμαχίας, τετυχηκέναι βοηθείας· οἰκείως καὶ τούτῳ κέχρηται τῷ παραδείγματι. καὶ μὴν ἐκεῖνα ἂν εἴη τοῦ συμφέροντος καὶ τοῦ δικαίου ἅμα καὶ τοῦ δυνατοῦ, ἐν οἷς αἰτιᾶται αὐτοὺς μὴ βοηθήσαντας τοῖς ἀδικηθεῖσι πρότερον, καὶ ὅτι μεταποιοῦνται τῆς ἡγεμονίας αὐτῶν οἱ Ἕλληνες, ὅταν καλῶσι πρὸς ἑαυτοὺς Πυδναῖοι, ὅταν Ποτιδαιᾶται παραδιδῶσιν ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν. ἐν οἷς δὲ φησιν, αὐτοὺς ηὐξηκέναι τῇ ῥᾳθυμίᾳ τὸν Φίλιππον· ὁμοῦ μὲν φοβεῖ, ὁμοῦ δὲ καὶ παραμυθεῖται. αὔξων μὲν γὰρ, καταπλήττει· φάσκων δὲ διὰ τὴν αὐτῶν ῥᾳθυμίαν γεγενῆσθαι μέγαν· πάλιν τοῦ δέους ὑφεῖναι παρασκευάζει. ἐπ' αὐτοῖς γὰρ καὶ τὸ καταλύσαι ἐστί· ὅπως καὶ ὁ Θουκυδίδης φαίνεται ποιῶν ἐν τῇ δημηγορίᾳ τῇ Κορινθίων. ἐν δὲ τούτοις, τὸ συμφέρον προηγεῖται, τὰ δ' ἄλλ' ἕπεται. μεμνημένος δὲ τῆς παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίας, συνέστησεν αὐτὴν ἐξ ὧν οὐκ ἄν τις ἤλπισε. τὰς γὰρ τῶν Θρᾳκῶν συμφορὰς καὶ τῶν περὶ Θρᾴκης Ἑλληνίδων πόλεων, τῆς παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίας ἀφορμηθῆναι λέγων, τὸ δυνατὸν τὸ τῆς πόλεως διὰ τούτων συνίστησιν, ὡς ὁμοῦ καὶ τὸ συμφέρον καὶ τὸ δυνατὸν περιπλέχθαι. ἄχρι μὲν τούτου προῆλθε κατασκευάζων, ὡς, ἐξὸν τῇ πόλει τὴν ἡγεμονίαν ἀναλαβεῖν, ἐρρᾳθύμησε. καὶ ὅτι νῦν γοῦν εἰ καὶ μὴ πάλαι, ἀνακτήσασθαι αὐτὴν δεῖ. ἐξ ὧν συνίστησι καὶ τὸ, οἰκεῖον εἶναι τὸν πόλεμον, εἴπερ περὶ ἡγεμονίας. τὰ δὲ ἐντεῦθεν τὸ ἀναγκαῖον ἔχει, καὶ τὴν εἰσβολὴν εἴληφεν ἀπὸ τοῦ· εἰ δὲ προησόμεθα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους. φοβεῖ γὰρ καὶ δείκνυσιν οὐκ εἰς μακρὰν περὶ τῶν οἰκείων κινδυνεύσοντας. καὶ ὅτι ὁδῷ πρόεισιν ὁ Φίλιππος. ὥσπερ καὶ Θουκυδίδης πεποίηκεν ἐν τῇ δημηγορίᾳ τῶν Κορινθίων. καὶ ἴσμεν οἵᾳ ὁδῷ χωροῦσιν οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τοὺς πέλας. οὕτω καὶ Φίλιππος, τὸ πρῶτον Ἀμφίπολιν λαβὼν, μετὰ ταῦτα Πύδναν, καὶ Θρᾴκην, καὶ Παίονας, ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους ἥξει. οὐχ ὡς πρὸς ἀντίθεσιν ἀπαντήσας, ὡς ἂν οἰηθείη τις, ὑποκρούων καὶ τί ἂν ἡμεῖς βλαβείημεν, Ὀλυνθίων ἑαλωκότων; ἀλλ' ἐξ ἀρχῆς ἐνστησάμενος οἰκεῖον καταδεῖξαι τὸν πόλεμον, ἑκατέρωθεν αὐτὸς κατεσκεύασεν, ἀπό τε τῆς ἡγεμονίας ἧς μεταποιεῖσθαι προσήκει τῇ πόλει, καὶ ἀπὸ τοῦ τὸν πόλεμον οὐκ εἰς μακρὰν ἥξειν εἰς τὴν Ἀττικὴν, εἰ μὴ βοηθήσαιεν τοῖς ἔτι λειπομένοις τῶν Ἑλλήνων περὶ τῆς Θρᾴκης. οὐ δὴ καὶ τὴν σύστασιν ποιησάμενος, καθ' ὑπόνοιαν παρέστησι τὰ συμβησόμενα τῇ πόλει δεινὰ, εἰ γένοιτο πόλεμος πρὸς τῇ χώρᾳ, οὐ λέγων μὲν κατ' εἶδος, οὐδ' ἐπεξιὼν, ταῖς δὲ ὑπονοίαις μειζόνως φοβῶν. τέλος δὲ ἐπιθεὶς τούτῳ τῷ μέρει τοῦ λόγου, ἐν ᾧ τὸ συμφέρον ὁμοῦ καὶ τὸ δυνατὸν περιπλέκεται, ποῦ μὲν προτεροῦντος τοῦ δυνατοῦ, ἑπομένου δὲ τοῦ συμφέροντος, ποῦ δὲ ἐναντίας τῆς τούτων τάξεως ἐχούσης, καὶ προηγουμένου πάλιν αὐτοῦ τοῦ συμφέροντος, δευτερεύοντος δὲ τοῦ δυνατοῦ, καὶ τοῦ λόγου πάντως πεποικιλμένου, συμβουλῇ καὶ προτροπῇ, ἀεὶ τῶν ἐννοιῶν διαδεχομένων ἀλλήλας· προοιμιάζεται λοιπὸν περὶ τοῦ δυνατοῦ πάλιν τῆς πόλεως. τὸ μὲν ἐπιτιμᾶν ἴσως φήσαι τις ἂν ῥᾴδιον· ἀρχὴν τοῦ προοιμίου ποιησάμενος. τὸ δὲ δυνατὸν, τέτμηκε δίχα· εἴς τε τὸν τρόπον τῆς παρασκευῆς, καὶ εἰς τὸν τῶν χρημάτων πόρον. οὗτος δὲ ἦν αὐτῷ χαλεπὸς λόγος, καὶ διὰ τοῦτο προοιμίῳ κέχρηται. ἐπειδήπερ οὐκ ἦν ἀνέδην οὐδὲ μετὰ παῤῥησίας, οὐδ' εὐχερῶς ἐπ' αὐτὸ ἐλθεῖν, μὴ προθεραπεύσαντα, καὶ προδιοικησάμενον. σκοπὸν δὲ ἔχων μίαν δύναμιν ἐκπέμψαι ἐπὶ τὴν Ὄλυνθον, δύο δυνάμεις ἀξιοῖ ψηφίζεσθαι· μάλιστα μὲν ἵνα τὴν ἑτέραν αὐτῶν δυνηθῇ κατορθῶσαι. εἴωθε γὰρ μείζονα καὶ πλείονα ὧν βούλεται κατορθοῦν, ἀεὶ προτείνειν, ἵνα τῆς ἀνάγκης αὐτῆς ἐπιστηθείσης, ἕλωνται τὰ ἐλάττω. εἶθ' ἵνα καὶ φοβήσας τῷ μεγέθει τῆς παρασκευῆς, φοβήσῃ καὶ τῷ τῆς εἰσφορᾶς μεγέθει, καὶ ταύτῃ καταναγκάσῃ

τὰ θεωρ-

A haud obscurè ciuitatis etiam potentiam ostendit. Operæprecium autem est, exemplum etiam admirari. Cum enim & Eubœenses uideantur deseruisse societatem, & tamen sint defensi: propriè & hoc exemplo est usus. Quin illa etiam & utilitatis fuerint, & iustitiæ simul & facultatis, ubi eos accusat, quòd affectos iniurijs hactenus non iuuerint, cum eorum principatum expetant Græci, cum accersantur à Pydnæis, cum Potioæatæ semetipsos & urbem, eorum fidei committant. Vbi uerò eos ipsos auxisse Philippi opes asserit sua ignauia: simul terret, simul etiam consolatur. Amplificando enim percellit: & dicendo, eum per ipsorum ignauiam factum esse magnum, rursus id molitur, ut de timore nonnihil remittant, cum in ipsorum potestate futurum sit, eundem rursus deijcere. Et sic facere Thucydidem liquet in concione Corinthiorum. In his uerò utilitas præcedit, cætera sequuntur. Diuinam autem beneuolentiam, cuius mentionem facit, per ea comprobat, quæ non expectasses. Dum enim Thracum calamitates, & Græcarum in Thracia ciuitatum, à diuina beneuolentia esse ortas dicit: potentiam urbis per ea asserit: ut simul & utilitas & facultas implicitæ sint. Et hactenus confirmando progressus est, ciuitatem, cum in eius potestate fuisset principatum recuperare, oscitasse: ac uel nunc, quando pridem factum non sit, recuperandum. Per quod ostendit, ad eos pertinere bellum, siquidem in eo principatus agatur. Quæ hinc sequuntur, necessitatem continent, & ab his uer[illegible] incipiunt: Sin ô Athenienses, etiam hos homines deseremus. Terret enim, & ostendit, eos non ita multo pòst de suis opibus in periculo futuros, Philippumque ordine progredi, quemadmodum & Thucydides fecit in concione Corinthiorum: Ac nouimus qua uia finitimos aggrediantur Athenienses: sic etiam Philippus, primùm Amphipoli capta, deinde Pydna & Thracia, & Pæonibus, Athenienses inuadet, non tanquam obiectioni responderit, ut aliquis existimet, qui per speciem refellendi accipiat: Et quid nobis incommodabit Olynthiorum excidium? Sed cum initiò instituisset ostendere, ad eos pertinere bellum: denique id confirmat, argumento ducto & à principatu qui sit reipublicæ uendicandus, & ab eo, quòd bellum non multo pòst in Atticam uenturum sit, nisi opem tulerint Græcis, qui adhuc in Thracia sint reliqui. Idque probaturus, obscurè innuit, quas clades ciuitas acceptura sit, si bellum in ipsam Atticam penetrarit: non quidem id speciatim atque prolixè explicans, sed tacitis cogitationibus magis terrens. Hac orationis parte finita, in qua utilitas simul & facultas implexæ sunt, aliàs præcedente facultate, sequente utilitate, aliàs contrario in his modo & ordine, ac rursus præcedente ipsa utilitate, sequente facultate, & oratione omni modo uariata, suasione & adhortatione, sententijs semper sese consequentibus: tandem rursus de facultate urbis præfatur ab hoc initio: Ac reprehendere quidem dixerit aliquis, facilè & cuiusuis esse: exordium id auspicatus. Facultatem autem bifariàm partitur, tum in rationem instructionis, [illegible] in pecuniæ copiam: quæ ratio, quia ei erat ardua, exordio est usus, quando ad eam non poterat apertè ac liberè, & expeditè accedere, nisi prius captata beneuolentia, & præparatis auditoribus. Cum uerò ei propositum sit impetrare, ut unus exercitus Olynthum mittatur: duos decerni iubet, eò potissimum, ut alterum duntaxat possit obtinere. Solet enim semper maiora & plura, quàm obtinere cupiat, postulare: ut ipsa necessitate impendente, minora deligant atq; suscipiãt. Deinde ut territos magnitudine instructionis, terreat & magnitudine tributi, eaque ratione adigat ad

thea-

Diuinæ beneuolentiæ ostensio.

Facultatis diuisio.

Binæ copiæ

τῶν θεωρικῶν ἀφελεῖν. ὅτι δ' οὖν οὐ πρόκειται αὐτῷ τὰς δύο δυνάμεις, οὐδὲ τὰς δύο παρασκευὰς ἀποστεῖλαι, φανερὸν ἐκ τοῦ μήτε πολὺν τινὰ κινῆσαι λόγον, σύστασιν περιέχοντα, τοῦ δεῖν ἐκπέμπειν ἑκατέραν, καὶ ἐκ τοῦ ταχέως ἐπὶ τὸν λόγον τῶν χρημάτων δραμεῖν. ἄξιον δὲ ἐπισημήνασθαι, ὅτι οὐδὲ ἐγχρονίζειν βούλεται περὶ λόγῳ περὶ τῶν χρημάτων διὰ τὸ δυσχερές. ἀλλ' εὐθὺς μεταβαίνει πάλιν, ἐπὶ τὸν τῶν εἰσφορῶν: ἵνα μὴ φαίνηται ἐπιτηδεύων τὴν πρὸς Εὔβουλον μάχην, ἀλλὰ τῇ χρείᾳ τῶν πραγμάτων ἑπόμενος. τῇ μὲν ἀξιῶν τῶν θεωρικῶν διΐστασθαι, τῇ δὲ ἀπὸ τῶν οἰκείων εἰσφέρειν: καὶ οὐ τοὺς πλουσίους μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπόρους. ποιεῖ δὲ τοῦτο ἐξεπίτηδες. οὐκ ἐγχρονίζει μὲν γὰρ περὶ τὸν θεωρικὸν λόγον, διὰ τὸ ἀνιαρόν: οὐ μὴν οὐδὲ ἀφίσταται διὰ τὸ μὴ ἀλλαχόθεν εἶναι πόρον. τὸν δὲ περὶ τῆς εἰσφορᾶς ποιεῖται λόγον, οὐχ οὕτως ὥσπερ ἔχων τὸν σκοπόν, ἵνα εἰσενέγκωσιν, ἀλλ' ἵνα διὰ τῆς εἰσφορᾶς καταναγκάσῃ τῶν θεωρικῶν ἐκστῆναι.

λέγουσι δὲ καὶ ἄλλους τινὰς ἄλλοι πόρους, ὧν ἕλεσθε.) ἔστι μὲν ἀνθυποφορά, χρὴ δὲ ἀναφέρειν τὴν προκατασκευὴν ὡς λύσιν ἐπὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ προοιμίου, ἵνα ἐκ συγκρίσεως συμφορώτερος ὁ πόρος φαίνηται. διὰ τοῦτο γὰρ κατ' ἀρχὰς ἠξίωσε μηδένα κωλυθῆναι βουλόμενον λέγειν, ἵνα ἡ εἰσήγησις αὐτοῦ ἡ περὶ τῶν χρημάτων βελτίων ἔχουσα φαίνηται. τέθεικε δὲ καὶ ἐν τῷ τρίτῳ πλείονα τὴν ἐν τῷ τοῦ λόγου λύσιν.

μ δὲ ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι τὰ πράγματα.) ἐντεῦθεν πρὸς τὸ δυνατὸν τοῦ Φιλίππου ἵσταται. προτέθεικε δὲ τὴν λύσιν τῆς ἀντιθέσεως, ἣν ἐπεσημήνατο, εὐθὺς προελθὼν ἐξ ἀναιρέσεως. θαυμάσαι δὲ ἄξιον καὶ ταύτης τὴν μεταχείρισιν. οὐ γὰρ εἶπεν φοβερὸς Φίλιππος, ἀλλ' εἶπεν, οὐκ εὐπρεπῶς, καὶ καλῶς ἔχει τὰ Φιλίππου πράγματα. ἣν ἔλυσε κατακερματίζας τὴν Φιλίππου δύναμιν εἰς τέσσαρα· εἰς τὸν καιρὸν δι' ὃν ταράττεται: εἰς Θετταλούς, τοὺς αὐτοῦ συμμάχους, ἀποστατικῶς ἔχοντας: εἰς ἀπορίαν χρημάτων δι' ἣν οὐχ ἕξει ξένους: εἰς τοὺς ὑπηκόους Ἰλλυριοὺς καὶ Παίονας, ἐπιθυμοῦντας ἐλευθερίας, ὥσπερ καὶ διαιρούμενοι τὸν λόγον εἴπομεν: τὴν ἐντελεστέραν ἐργασίαν τοῦ κεφαλαίου, πρὸς ὁλόκληρον φυλάξας ὑπόθεσιν.

διόπερ πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαι τἀγαθά, τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι.) τοῦτο ἐπὶ τῶν ἀνοήτων καὶ παρ' ἀξίαν εὐτυχούντων εἶπεν. ὥστε εἴ τις αὐτὸ περὶ συγκρούειν ἐθέλει πρὸς τὸ εἰρημένον, ἐν τῷ δευτέρῳ καθολικώτερον εἴρηται καὶ ἀποφαντικώτερον. τὸ δὲ ἐν τούτῳ, ἐπὶ τῶν ἀνοήτων μόνον. καὶ τοῦτο οὐκ ἀπολύτως. τὸ γὰρ πολλάκις, καὶ τὸ δοκεῖ, οὐχ ὅτι πάντως δεῖ τοῦτο συμβαίνειν, ἀλλὰ ἔστιν ὅτε.

δεῖ τοίνυν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἀκαιρίαν τὴν ἐκείνου.) ἐντεῦθεν τῶν ἐπιλόγων ἅπτεται· οὓς ὁμοίως εἰς δύο μέρη διῄρηκεν, εἰς τὸ δυνατόν, καὶ τὸ συμφέρον. καὶ γὰρ οἱ ἐπίλογοι ἀπὸ τῶν τελικῶν κεφαλαίων λαμβάνονται. καὶ τὸ μὲν δυνατόν, ἀπὸ τοῦ καιροῦ κατασκευάζει. ἀπὸ πρεσβείας τῶν Ἀθηναίων τῆς πρὸς Ἕλληνας καὶ πρὸς τοὺς ὑπόπτως διακειμένους συμμάχους τοῦ Μακεδόνος· ἀπὸ στρατιᾶς αὐτῶν καὶ ἐξόδου: ἀπὸ τοῦ ἀτόπου, ὅπερ ἐστὶν ἀπὸ γνώμης, πῶς ἂν Φίλιππος διετέθη τοιούτου καιροῦ παραπεπτωκότος: ἀπὸ τῆς αἰσχύνης τῶν ἐκβάντων ἄν. τὸ δὲ συμφέρον δίχα διῄρηκεν, εἰς σύγκρισιν δύο πολέμων. τοῦ, τε ἐπὶ Θρᾴκης καὶ τοῦ ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς. καὶ τί ποιήσουσι τὴν Μακεδονίαν συμμαχοῦντες Ὀλυνθίοις. τίνα δὲ αὐτοὶ πείσονται, κομισθέντος δεῦρο τοῦ πολέμου· μηδένων ὄντων τῶν κωλυόντων, μὴ Φωκέων, μὴ Θηβαίων· τῶν μὲν, δι' ἀσθένειαν, τῶν δέ, διὰ δυσμένειαν. οὐ γὰρ ὑπολαμβάνειν ἀντίθεσιν δεῖ τὴν ἔννοιαν τὴν ἀπὸ γνώμης τοῦ Φιλίππου, ὥσπερ ὁ Ζήνων εὐήθως ὑπέλαβεν, ἀλλ' ἔστιν ἡ ἔννοια ἐπιλογικὴ τῆς ἀνάγκης. ἐπειδὴ γὰρ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν κατεσκεύασε προσήκειν τῇ πόλει τὸν πόλεμον: διὰ τοῦ δευτέρου ἂν ἐλθεῖν τὸν

φίλιππον

A theatralem pecuniam relinquendam. Non autem ei esse propositum, ut binæ copiæ mittantur, perspicuum est, tum ex eo, quòd nec prolixè id agitat, nec confirmat, utrasque esse mittendas: tum quòd celeriter ad rationem pecuniæ transcurrit. Est præterea notatu dignum, quòd orationi de pecunijs non immoratur propter difficultatem illam, sed statim rursus ad tributa transit: ut non de industria Eubulo aduersari, sed rerum necessitatem sequi uideatur: alibi suadens, ut theatralem pecuniam relinquant, alibi ut de suo conferant, neque diuites solum, sed etiam inopes. Idque consultò facit. Non enim orationi de theatrali pecunia immoratur, ne offendat auditores: neq; tamen etiam eandem præterit, quòd aliunde non suppetit commeatus. Tributi autem meminit, non quòd reuera id uelit, ut tributum pendant, sed ut eos illa re cogat pecuniam theatralem relinquere.

Ratio pecuniæ.

Dicunt & alios commeatus alij, quorum eligite.) Est quidem anthypophora, sed procatasceue referri debet tanquam refutatio ad exordij sententiam, ut ex comparatione commeatus hic utilior appareat. Propter hoc enim initiò dixit, neminem qui dicere uelit, esse prohibendum, ut sua suasio de pecunia me- B lior esse uideretur. Sed in Olynthiaca tertia copiosiorem, quàm quæ in hac est, refutationem posuit.

Considerandum autem ac reputandum est, res.) His Philippi potentiam impugnat. Prius autem refutationem posuit, quàm obiectionem, eamque subiecit statim, progressus per inficiationem. Ac admiratione digna est & hæc tractatio. Non enim dixit, Non formidabilis est Philippus: sed, Non decenter & bene se habent res Philippi. Cuius potentiam destruit, ea in partes quatuor comminuta: in tempus, quo turbetur: in Thessalos socios eius, ad defectionem spectantes: in pecuniæ penuriam, propter quam non habiturus sit conducticium militem: in subditos eius, Illyrios & Pæones, libertatis appetentes, ut & in partitione orationis diximus: perfectiore huius capitis tractatione ad integram reseruata causam.

Quamobrem sæpe uidetur, tueri bona quàm parare, esse difficilius.) Hoc de incogitantibus, & præter meritum fortunam propiciam habentibus dicit. Proinde si quis exagitare uelit hoc dictum, defensionem habet. In secunda autem generalius idem dictum est, atque asseuerantius. sed hoc loco tantum ad incogitantes pertinet, ac ne id quidem absolutè. Nam uocabula, Sæpe, &, Videtur, indicant non esse necesse ut id omnino fiat, sed fieri in- C terdum.

Oportet igitur uos, Athenienses, illas eius difficultates.) Hic conclusionem aggreditur, quam æquè in duas partes diuidit, in facultatem & utilitatem. Nam & conclusiones à summis capitibus sumuntur. Ac facultatem quidem ab occasione confirmat, à legatione Atheniensium ad Græcos, & ad eos socios, qui Philippum suspectum habeant: ab expeditione ipsorum & militia: ab absurdo, quod est ab animo Philippi sumptum, quonam modo is se gessisset tali oblata occasione: à dedecore euentuum qui sequi possint. Vtilitatem autem bifariam est partitus, in comparationem duorum bellorum, tum Thracensis, tum Attici: & quid facturi sint Macedoniæ, societate inita cum Olynthijs: quæ item ipsi toleraturi essent, bello huc translato, si nulli forent qui prohiberent, neque Phocenses, neque Thebani: illi propter imbecillitatem, hi propter simultatem. Non enim existimanda est obiectio, sententia illa sumpta ab animo Philippi, ut Zeno stultè putauit: sed sententia illa necessitatem in peroratione concludit. Postquam enim suprà docuit, interesse Atheniensium hoc bellum, per secundum illud, quòd uenturus in Atticam sit

Facultas in peroratione.

Vtilitas.

Phi-

A

Φιλίππου λαβόντος τὴν Ὄλυνθον, εἰκότως κἀνταῦθα συλλογιζόμενος τῶν αὐτῶν ἐμνήσθη. τῶν χαλκιδικῶν γὰρ ἀπολωλότων γενῶν, καὶ δύο καὶ τριάκοντα πόλεων ἠρημωμένων, τίνες ἔσονται λοιπὸν ἐμποδών; ἃ δὲ αὐτοὶ πείσονται οἱ Ἀθηναῖοι γενομένου πρὸς αὐτοῖς τοῖς ὁρίοις τῆς Ἀττικῆς τοῦ πολέμου, βουλόμενος αὐξῆσαι, δίχα διῄρηκεν· εἴς τε τὰ πρὸ τοῦ πολέμου, καὶ εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον. τίνα ὑπομενοῦσιν οἱ γεωργοῦντες, τίνα δὲ καὶ ἡ χώρα, χρωμένου κατ' ἀνάγκην τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀθηναίων πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἀναγκαίων. τίνα δὲ ἐργάσονται οἱ πολέμιοι καὶ ἀναγκαίως καὶ ὑβρίζοντες καὶ δῃοῦντες τὴν χώραν· ὡς διπλοῦν περιίστασθαι τῇ Ἀττικῇ πόλεμον, τὸν μὲν παρὰ τῶν οἰκείων, τὸν δὲ διὰ τῶν πολεμίων. ὧν ἀπαλλαγείς, ἀξιοῖ πᾶσαν ἡλικίαν, καὶ πᾶν ἔθνος, καὶ εὐπόρους, καὶ ἀπόρους, καὶ ῥήτορας, ἀπωθεῖσθαι ἐπὶ τὴν Θρᾴκην τὸν πόλεμον. δεικνὺς οὐ μικρὰ τὰ κέρδη· οὐδὲ τὰ διαφέροντα ἐσόμενα πᾶσιν, εἰ τοῦτο γένοιτο. ἄξιον δὲ καὶ τὴν μεταχείρισιν θεωρεῖν καὶ τὴν ποικιλίαν. προηγεῖται μὲν γὰρ ὁ τῆς συμβουλῆς λογισμός, ἕπεται δὲ ὁ τῆς προτροπῆς εὐθύς. ὥστε, κατὰ τοῦτο τὸ εἶδος περιπλέχθαι τὸν λόγον. ἐπειδήπερ ἡ μὲν συμβουλή, λόγος ἐστὶν ὑποθετικὸς τῶν πραγμάτων. ἡ δὲ προτροπή, λόγος προάγων ἐφ' ὁμολογουμένας τὰς πράξεις. παραίνεσις δέ, λόγος ὑποθετικὸς καὶ [illegible] τοῦ τρόπου τῶν πράξεων.

B

Τέλος τῶν προλεγομένων.

ΟΥΛΠΙΑΝΟΥ ΡΗΤΟΡΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ

ὀλυνθιακὸν πρῶτον Δημοσθένους λόγον ἐξήγησις.

ΑΝΤΙ πολλῶν ἂν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι χρημάτων ὑμᾶς ἑλέσθαι νομίζω.) ἐκ πλαγίου ἔπαινος τῶν ἀκροατῶν, χρηστοῦ ὑποκειμένου πράγματος. καὶ ἔστι πρῶτος τόπος τῶν ἐξ ὑπολήψεως. πολλῶν ἑλέσθαι.) ἠθικὸν ὁμοῦ καὶ πραγματικὸν τὸ προοίμιον. τὸ μὲν γὰρ ἐν τῇ λέξει μέτριον καὶ ἐπιεικὲς ἦθος ἔχον, εὔνουν ποιεῖ τὸν ἀκροατήν, καὶ * ἠθικὸν ἀπεργάζεται τὸν λόγον. ἡ δὲ λύσις τῶν ἀντιπιπτόντων, καὶ ἡ σπερματικὴ τῶν κεφαλαίων ἐπαγωγή, πραγματικὸν ποιεῖ τὸ προοίμιον. ἴδιον γὰρ μάλιστα Δημοσθένους καὶ Θουκυδίδου, μὴ μόνον ἀπὸ τῶν συναγωνιζομένων αὐτοῖς κεφαλαίων ποιεῖσθαι τὰ προοίμια, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑφορμοῦντα εὐθὺς ἐν ἀρχῇ θεραπεύειν, τεχνικῶς σφόδρα καὶ δεινῶς. ἀναιρεθέντων γὰρ τῶν ἀντιπιπτόντων, καὶ τῶν ὑφορμούντων ἐν τῇ γνώμῃ τῶν ἀκροατῶν, τὸ λοιπόν, τὰ μηδεμίαν ἀντίρρησιν ἐπιδεχόμενα. τὸ μὲν οὖν προοίμιον πλέκεται ἀπὸ τοῦ συμφέροντος κεφαλαίου καὶ τοῦ δυνατοῦ. καὶ γὰρ ὁ σύμπας λόγος, ἀπὸ τῶν αὐτῶν προῆκται.

C

λυποῦν δὲ ἦν αὐτὸν τὸ περὶ τὰ χρήματα τὰ θεωρικά. διὸ καὶ ἐν ἀρχῇ λεληθότως κατασκευάζει τοὺς ἀκροατὰς καταφρονεῖν χρημάτων. μεθ' ὑπερβολῆς δὲ ἐχρήσατο τῷ νοήματι, οὐχ ἁπλῶς χρημάτων εἰπών, ἀλλὰ καὶ πολλῶν. εἰ γὰρ πολλῶν χρημάτων σύνηθες ὑμῖν καταφρονεῖν, πολλῷ μᾶλλον τῶν ὀλίγων. νομίζω δὲ εἶπε, καὶ οὐ πέπεισμαι, ὅτι τὸ μὲν, ἠθικὸν ὄν, εἰς συγκατάθεσιν ἄγει τὸν ἀκροατήν. τὸ δὲ ἀπόφανσιν ἔχον, φιλονεικεῖν αὐτὸν μᾶλλον καθίστησιν. ἄλλως. ἀντὶ πολλῶν.) ὁ νοῦς, εἴ τις ὑμῖν προτείνει χρήματά τε καὶ τὸ συμφέρον, εὐθὺς ἂν ἡρπάσατε ἀντὶ πολλῶν χρημάτων τὸ συμφέρον. ζητεῖται δέ, τί βουλόμενος δεῖξαι, τῇ διανοίᾳ ταύτῃ εὐθὺς ἐχρήσατο τῇ συγκρινούσῃ τὰ χρήματα πρὸς τὸ συμφέρον; καὶ λέγομεν, ἐπειδὴ ὑπενοεῖτο ὡς διὰ τὸ λαβεῖν χρήματα παρὰ τῶν Ὀλυνθίων, λέγειν ἑλόμενος ὑπὲρ αὐτῶν, ἠθέλησε διὰ τούτου λῦσαι τὴν ὑπόνοιαν, διὰ τοῦ εἰπεῖν, ὅτι προκριτέον τῶν χρημάτων τὸ συμφέρον. αὕτη δὲ σεσοφισμένη ἐστὶν ἡ ἐξήγησις. οὐ γὰρ εἶπεν, ὅτι ἐγὼ προκρίνω τῶν χρημάτων τὸ συμφέρον, ἀλλ' ὑμᾶς τοῦτο πιστεύω ποιεῖν. ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ἐπειδὴ ὑποψίαν εἶχεν, ὡς δεχόμενος τὰ χρήματα ἀπὸ τοῦ Περσῶν βασιλέως. ἔστι δὲ καὶ αὕτη ὁμοία ἡ ἐξήγησις. ἄλλοι δέ φασιν, ἐπειδὴ περὶ εἰσφορῶν αὖθις μέλλει μετὰ μικρὸν διαλέ

A

Philippus, Olyntho capta: meritò etiam hic inter cōcludendum, eorundem meminit. Chalcidica enim gente deleta, & duabus & triginta urbibus captis: qui tandem illi obsistent? Ea uerò, quæ ipsi Athenienses, bello ad ipsius Atticæ fines translato, passuri essent, amplificaturus: bifariam diuidit, in ea quæ bellum antecedunt, & in ipsum bellum: quid toleraturi sint agricolæ, quid ipsi agri, sumente inde Atheniensium exercitu ad commeatum necessaria: & quæ facturi sint hostes in agris, cùm necessitate compulsi, tum proteruitate impulsi: asserens, Atticæ duplex imminere bellum, alterum à domesticis, alterum ab hostibus. Quibus absolutis, postulat, ut quæuis ætas, & quoduis hominum genus, & pauperes, & diuites & oratores bellum in Thraciam repellant: ostendens non parua lucra ex eo consecutura, nec parum interfore, id fieri. Est autem & tractatio & uarietas consideratu digna. Præcedit enim suasionis ratio, adhortationis statim sequitur. Hoc modo igitur implexa est oratio. Nam suasio, est oratio quæ docet esse aliquid agendum: adhortatio, oratio impellens ad res confessas suscipiendas. Admonitio, est oratio quæ & esse agendum aliquid docet, & modum actionum complectitur.

Suasio.
Adhortatio.
Admonitio.

B

PRAEFATIONIS FINIS.

VLPIANI RHETORIS

PRIMAE DEMOSTHENIS ORAtionis Olynthiacæ enarratio, Hieronymo Vvolfio interprete.

ARBITROR uos, Athenienses, magnæ pecuniæ prælaturos.) Obliqua laus auditorum, quum honesta de re agatur: & primus locus est eorum qui ex opinione ducuntur.

Magnæ prælaturos.) Modestum simul & efficax exordium est. Nam uerborum moderatio & æquitas beneuolum facit auditorem, & gratiam conciliat orationi. Obiectionum autem refutatio, & sparsim inserta capita, exordium faciunt actuosum. Nam Demosthenis & Thucydidis maximè proprium est, exordia ducere non modò à capitibus quibus iuuantur: sed & ea quæ obstant, statim in principio amoliri, perquàm artificiosè & callidè. Sublatis enim contrarijs, & his quæ auditorum animos uelut irretitos tenebant, expeditis: ea quæ restant eiusmodi sunt, ut contrà nihil dici possit. Exordium igitur implicitum

Demosthenis & Thucydidis anteoccupationes.

C

est è capitibus utilitatis & facultatis, unde etiam tota oratio propagatur. Sed quia pecunia theatralis eum solicitum habebat: initiò sensim præparat auditores ad pecuniam contemnendam. quam sententiam grādius elocutus est, dum non simpliciter ait Pecuniæ, sed & Magnæ. Nam si uestra consuetudo fert, magnā pecuniam aspernari: quanto magis spernetis paruā? dixit autem, Arbitror, non Persuasum habeo: quod illud uerecundum cum sit, efficit ut assentiatur auditor: hoc, quoniam affirmationem includit, magis eūdem ad repugnandum incitat. Aliter:

Arbitror uos.) Sententia est: Si quis uobis offerat pecuniam simul & utilitatem: statim hanc potius quàm illam, quamuis magnam arriperetis. Quæritur autem, quo consilio statim hac sententia sit usus, qua pecuniam cum utilitate comparet? Respondemus, cum suspectus esset, quasi corruptus largitionibus ab Olynthijs, eorum defensionem suscepisset: uoluisse per hoc eam suspicionem amouere, cum diceret, præponendam pecuniæ utilitatem. sed hæc interpretatio cōmenticia est. Nec enim dixit, Ego præpono utilitatem pecuniæ: sed, uos id confido facere. Alij dicunt, quia creditum sit, eum à rege Persarū pecuniam accipere, quæ & ipsa priori similis est expositio. Alij, quia paulo pòst de tributis cū eis sit acturus,

Vtilitas pecunia potior.

ideo